

FOLKETINGETS OMBUDSMAND

Gammeltorv 22, 1457 København K
Telefon 33 13 25 12. Telefax 33 13 07 17
Personlig henvendelse 10-15

Dato:

J.nr.: 2007-1729-656
2007-1440-656
2007-1120-656

Sagsbehandler: UL4
(Bedes anført ved henvendelser)

Akt. nr.: 17

Advokat (...)

+ bilag

Vedrørende (...) og (...) – bortadoption af plejebarn – Deres j.nr. 1006345

Jeg har nu færdiggjort min behandling af sagen. Det er min opfattelse at jeg ikke har grundlag for at kritisere myndighedernes afgørelser eller sagsbehandling i sagen. De kan læse nærmere herom i afsnittet ”Ombudsmandens udtalelse” [s. 9ff] ... sidst i dette brev.

Her følger en gennemgang af sagen med begrundelse for resultatet af min undersøgelse.

Sagsforløbet frem til Adoptionsnævnets afgørelse af 28. juni 2006

Deres klienter har haft en nu seksårig pige i familiepleje siden hun var et år gammel. Barnet er anbragt i frivillig pleje hos dem.

Ved et møde med Århus Kommune i oktober 2005 fik Deres klienter at vide at den biologiske mor ønskede at pigen blev bortadopteret. Moren ønskede en anonym bortadoption – hun ønskede således ikke at plejefamilien skulle adoptere barnet. Deres klienter blev herefter bedt om – over for Århus Amt – at tilkendegive om de ønskede at adoptere barnet.

Ifølge amtets journalnotater meddelte plejemoren telefonisk den 13. oktober 2005 at det var et stort ønske for plejefamilien at adoptere barnet. Amtet havde i den forbindelse to længerevarende telefonsamtaler med plejemoren hvor hun blev informeret om hvilke konsekvenser det ville få dels hvis den biologiske mor fastholdt sit ønske om anonym bortadoption, dels hvis den biologiske mor indvilligede i at barnet kunne bortadopteret til plejefamilien, herunder at en adoption i så fald ville forudsætte at Deres klienter kunne godkendes som adoptanter.

Den biologiske mor fastholdt imidlertid ønsket om en anonym adoption. Amtet oplyste plejefamilien herom den 16. november 2005. Af amtets notat om samtalen fremgår det

at Deres klienter var frustrerede herover, og at de spurgte om hvad de kunne gøre i denne situation. Amtet oplyste dem herefter om hvordan de stod, og at amtet varetog den biologiske mors ønske om bortadoption. Amtet henviste Deres klienter til at kontakte forvaltningen i kommunen, herunder familieplejecentret, der var deres bagland.

Århus Kommune sendte den 2. januar 2006 en udtalelse vedrørende plejeforholdet til Århus Amt. Af udtalelsen fremgik det at der var et varmt forhold mellem Deres klienter og plejebarnet, og at de efter kommunens vurdering havde formået at holde barnet uden for de stærke følelser som adoptionsønsket havde medført. ...

...

Amtet sendte herefter sagens sidste akter til Adoptionsnævnet med henblik på at sagen kunne behandles i nævnet. Adoptionsnævnet besluttede i januar 2006 at der skulle iværksættes en psykologundersøgelse af plejebarnets forhold, herunder af barnets tilknytning til plejefamilien og af barnets robusthed i forhold til at skifte primære omsorgspersoner. Amtet iværksatte herefter en 37 timers psykologundersøgelse af barnets forhold. Deres klienter blev ved et møde den 22. februar 2006 informeret herom, herunder om hvad undersøgelsen ville indbefatte.

Amtet sendte psykologundersøgelsen af 19. maj 2006 til Adoptionsnævnet den 29. maj 2006. Plejemoren tog den 30. maj 2006 telefonisk kontakt til amtet og bad om at få oplyst om der var nyt i sagen. ...

...

Sagen blev drøftet på nævnets møde den 19. juni 2006. Af nævnets afgørelse af 28. juni 2006 – stilet til Århus Amt – fremgik bl.a. følgende:

”Det er på baggrund af den psykologiske undersøgelse nævnets vurdering, at det ikke på det foreliggende grundlag kan antages at være til [barnets] ... bedste at blive fjernet fra plejefamilien, jf. adoptionslovens § 2. Vi finder således heller ikke på nuværende tidspunkt at kunne medvirke til en bortadoption af [barnet] ... til en af de familier, som er godkendt og står på venteliste til at adoptere et dansk barn.

...”

Under hensyn til omstændighederne i sagen bad nævnet amtet om at afholde en samtale med den biologiske mor – eventuelt under medvirken af den psykolog der havde udarbejdet undersøgelsen. Formålet med denne samtale skulle være at drøfte barnets forhold, herunder at afdække hvorledes den biologiske mor i lyset af psykologundersøgelsen stillede sig til bortadoption af pigen til plejefamilien. Adoptionsnævnet henstillede at det i den sammenhæng blev understreget over for den biologiske mor at en bortadoption til plejefamilien ville forudsætte dels at Deres klienter indgav en ansøgning om

adoption af barnet, dels at plejefamilien efter de fornødne undersøgelser skønnedes egnede til at adoptere pigen.

Sagsforløbet mellem Adoptionsnævnets afgørelser af 28. juni 2006 og 18. december 2006

Den biologiske mor accepterede i august 2006 at der kunne ske bortadoption til plejefamilien. Ifølge Deres klienters oplysninger gav amtet dem besked herom telefonisk.

Ved en telefonsamtale den 29. august 2006 tilkendegav Deres klienter over for amtet at de ønskede at adoptere barnet, og de fik herefter tilsendt adoptionspapirer med henblik på at de kunne indgive adoptionsansøgning. Århus Kommune skrev i et brev til Deres klienter af 6. september 2006 at amtet nu afventede en adoptionsansøgning fra dem hvorefter amtet ville indlede en undersøgelses- og godkendelsesprocedure med henblik på at plejefamilien kunne blive godkendt til at adoptere pigen. Kommunen bad om at blive underrettet om hvornår Deres klienter indgav adoptionsansøgning, og anførte i øvrigt at familieplejekontrakten fortsatte uændret med opfølgning i december 2006.

Den 2. november 2006 skrev Deres klienter til kommunen at de var for bekymrede for fremtiden til at gennemføre en adoption på daværende tidspunkt. ...

...

Amtet bad i et brev til Deres klienter af 6. november 2006 om en stillingtagen til spørgsmålet om adoption. Amtet anførte dog samtidig at det ikke var amtets hensigt at presse dem. Af amtets brev fremgik det at amtet flere gange havde forsøgt at få telefonisk kontakt til plejefamilien. Amtet anførte afslutningsvist at hvis Deres klienter havde spørgsmål, var de velkomne til at kontakte amtet telefonisk (med angivelse af direkte telefonnummer og e-mailadresse).

Den 30. november 2006 orienterede amtet såvel Adoptionsnævnet som kommunen om at plejefamilien endnu ikke havde indgivet adoptionsansøgning. Amtet orienterede Deres klienter herom samme dag.

I Deres klienters svar til amtet af 4. december 2006 henviste de til ovennævnte brev til kommunen, sendt den 2. november 2006, som de havde vedlagt brevet til amtet.

Adoptionsnævnet holdt møde om sagen den 11. december 2006. Nævnets afgørelse af 18. december 2006 var stilet til amtet. Heraf fremgik bl.a. følgende:

”Århus Amt har senest den 8. december 2006 sendt yderligere materiale i sagen vedr. [barnet]

Det fremgår af det tilsendte materiale, at plejefamilien ikke – som de ellers tidligere

har tilkendegivet – ønsker at indgive en ansøgning om adoption af [barnet] ...

...

Nævnet har efterfølgende drøftet sagen og besluttet, at det herefter må anses at være til [barnets] ... bedste at blive bortadopteret til en anden familie. Vi har herved lagt vægt på, at der er sket en ændring af [barnets] ... situation efter vores afgørelse af 19. juni 2006, idet det nu er oplyst, at plejefamilien ikke ønsker at indgive en ansøgning om adoption. Vi finder på denne baggrund ikke, at en fortsat anbringelse i plejefamilien er det mest optimale for [barnet] ... , idet hun hermed ikke er sikret den tryghed og den stabilitet, som en adoption ellers giver mulighed for. Plejefamilien har med deres skiftende udmeldinger om deres ønsker om adoption udvist en ambivalens i tilknytningen til barnet, som er bekymrende i forhold til deres fremtidige omsorg for hende.

Vi skal på denne baggrund bede amtet tage kontakt til [den biologiske mor] ... med henblik på at orientere hende om ovenstående.

Vi skal endvidere bede amtet tage kontakt til Århus Kommune med henblik på en udlusning af [barnet] ... , hvor der bør lægges vægt på at etablere et så skånsomt forløb som muligt, hvor plejefamilien, så vidt det er muligt, inddrages på en konstruktiv måde. Nævnet vil i den forbindelse henlede opmærksomheden på, at det kan vise sig at være hensigtsmæssigt at anbringe [barnet] ... på en institution, inden der foregår udlusning til en adoptivfamilie, da hun hermed sikres en periode på et neutralt opholdssted med professionelle omsorgspersoner, der kan støtte hende i forhold til afskeden med plejefamilien og etablering af kontakt til adoptivfamilien.”

Adoptionsnævnet oplyste i afgørelsen at nævnet nu tog initiativer med henblik på snarest at kunne matche barnet med en egnet og godkendt adoptivfamilie.

Sagsforløbet mellem Adoptionsnævnets afgørelser af 18. december 2006 og 18. april 2007

Efter nedlæggelsen af amtet overtog Statsforvaltningen Midtjylland amtets arbejde med sagen. Det var derfor statsforvaltningen der ved et møde med Deres klienter den 9. januar 2007 informerede dem om nævnets afgørelse af 18. december 2006. Det fremgår af statsforvaltningens referat af mødet at Deres klienter ikke mente at afgørelsen var til barnets bedste, og at de var uforstående over for at plejeforholdet kunne ophøre. Plejefamilien havde forventet at der skulle være tale om et længerevarende plejeforhold.

Som det fremgik af nævnets afgørelse af 18. december 2006, var Århus Kommune udførelsesmyndighed i forhold til afgørelsen. Det medførte at Århus Kommune skulle sørge for at barnet kom fra plejefamilien til adoptanterne, og det var derfor også kommunen der skulle iværksætte de nødvendige tiltag i den forbindelse.

Det fremgår af akterne i sagen at det ikke lykkedes for kommunen at etablere et samar-

bejde med Deres klienter om udslusningen af plejebarnet. ...

...

Deres klienter klagede ved en telefonsamtale den 9. marts 2007 med Adoptionsnævnet over amtets sagsbehandling i sagen, herunder over at amtet havde været afvisende overfor at tale med Deres klienter. Plejefamilien havde følt sig presset til at indgive en adoptionsansøgning uden at der havde været mulighed for en dialog. Adoptionsnævnet bad den 12. marts 2007 om Statsforvaltningen Midtjyllands kommentarer til telefonnotatet vedrørende denne samtale. Statsforvaltningen anførte i sin udtalelse herom af 15. marts 2007 bl.a. følgende:

”... og ..., der har [barnet] ... i familiepleje, har ikke indgivet nogen ansøgning om godkendelse som adoptanter. Sekretariatet har således ikke behandlet nogen sag, hvor [Plejefar]... og [plejemor]... har været sagsparter.

Kontakten til [Plejefar] og [Plejemor] har med initiativ fra sekretariatets side alene haft til formål at videregive nødvendige oplysninger eller formidle orientering af beslutninger fra Adoptionsnævnet til [Plejefar] og [Plejemor] i forbindelse med sagen om bortadoption af [barnet]

Jeg har forelagt klagen for [sagsbehandleren] ... – ligesom jeg har gennemset sagens bilag.

Jeg beklager meget, at [Plejefar] og [Plejemor] har oplevet, at sekretariatet har været afvisende, når der har været kontakt med dem. Jeg har imidlertid intet grundlag for at fastslå, at det har været tilfældet.

...

Det fremgår ikke af sagen om bortadoption af [barnet] ... , at den er sluttet overfor [Plejefar] og [Plejemor], hvilket er naturligt, idet der ikke er nogen sag at afslutte overfor disse.

Derimod fremgår det af et brev til Århus Kommune af 30. august 2006, der vedlægges i kopi, at bortadoptionssagen afsluttes, og at [Plejefar] og [Plejemor] ansøgning om godkendelse som adoptanter ville blive behandlet af en anden socialkonsulent, idet der er tale om en ny sag. Tilsvarende oplysning kan være givet til [Plejefar] og [Plejemor] telefonisk, men det fremgår ikke af sagens akter, at det har været tilfældet.

Som allerede anført ovenfor fremkom der ikke nogen ansøgning om godkendelse som adoptanter fra [Plejefar] og [Plejemor]. Der er heller ikke registeret nogen anden henvendelse herom, men jeg kan ikke afvise, at der har været rettet telefonisk forespørgsel til sekretariatet om forløbet af en sag om godkendelse som adoptanter. Jeg har imidlertid intet grundlag for at antage, at en sådan henvendelse ikke skul-

le være besvaret i tilstrækkeligt omfang.

Efter anmodning fra Adoptionsnævnet rettes der fra sekretariatet henvendelse til [Plejefar] og [Plejemor], jf. vedlagte kopier af breve af hhv. 6. og 30. november 2006.

Under et møde med [Plejefar] og [Plejemor] den 18. januar i år orienteres disse om Adoptionsnævnets beslutning af 18. december 2006.”

Deres klienter skrev den 21. marts 2007 en e-mail til Adoptionsnævnet hvor de ganske kort understregede at de ønskede at adoptere plejebarnet. Udførelsen af adoptionen blev på den baggrund sat i bero med henblik på yderligere drøftelser mellem Deres klienter og Adoptionsnævnet.

På baggrund af den omtale sagen på det tidspunkt fik i pressen, bad jeg den 27. marts 2007 Adoptionsnævnet om at holde mig orienteret om resultatet af de undersøgelser mv. som jeg gik ud fra at Deres klienters henvendelse af 21. marts 2007 til nævnet gav anledning til. Jeg henviste i den forbindelse til ombudsmandens mulighed for på eget initiativ at indlede en undersøgelse af en sag (§ 17, stk. 1, i lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand).

Den 10. april 2007 holdt repræsentanter for Adoptionsnævnet et møde med Deres klienter. Deres klienter havde to bisiddere med, herunder en repræsentant for Børns Vilkår. ... Repræsentanterne for Adoptionsnævnet understregede at der ikke var foretaget en egentlig bedømmelse af plejefamiliens egnethed som adoptanter eftersom de aldrig havde indgivet en ansøgning om adoption. Under mødet tilkendegav nævnets repræsentanter dog samtidig at det selvfølgelig var indgået i nævnets overvejelser i forbindelse med afgørelsen i juni 2006 i hvilket omfang det ville have været nødvendigt at dispensere fra de forskellige krav i lovgivningen. ... Adoptionsnævnets repræsentanter informerede Deres klienter om at det var nævnet der måtte tage stilling til hvad der skulle ske i sagen. Mødereferatet er underskrevet af Deres klienter med bemærkningen ”Læst og vedstået d.d.”.

Sagen blev herefter drøftet på Adoptionsnævnets møde den 16. april 2007. Adoptionsnævnet traf ved mødet afgørelse om bortadoption. Nævnets afgørelse af 18. april 2007 var stilet til Århus Kommune med henblik på at kommunen omgående iværksatte en udslusning af barnet til adoptivfamilien – også selv om udslusningen ville blive vanskelig. Nævnet nævnte at dette var en afgørende forudsætning for nævnets afgørelse hvilket nævnet begrundede med hensynet til barnet, herunder til at hun fik tid til at falde til ro i sin blivende familie før hun skulle starte i skole.

Af hensyn til kommunens forestående opgave havde nævnet i afgørelsen redegjort meget udførligt for hvorfor nævnet vurderede at en bortadoption ville være til gavn for barnet. Nævnets afgørelse af 18. april 2007 indeholdt således for det første en gennem-

gang af de konkrete oplysninger om barnets udvikling og aktuelle funktion. Det drejede sig om psykologundersøgelsen af 19. maj 2006, udtalelse fra børnehaven af 7. marts 2007 og referat fra kommunens møde med børnehaven den 8. marts 2007. Nævnet redegjorde herefter nærmere for sin begrundelse for hvorfor en adoption ville være det bedste for barnet. Endelig redegjorde nævnet for sin afgørelse i forhold til plejefamilien. Nævnet vurderede i den forbindelse bl.a. at det på baggrund af sagens hidtidige forløb var udsigtsløst at forsøge at finde en mere permanent løsning i forhold til plejefamilien. Nævnet understregede i forlængelse heraf at en beslutning om adoption skulle træffes på baggrund af et reelt eget ønske herom og ikke som følge af påvirkning fra myndighederne.

Sagsforløbet efter Adoptionsnævnets afgørelse af 18. april 2007

Børns Vilkår henvendte sig den 19. april 2007 til bl.a. socialministeren om sagen. I brevet anførte organisationen bl.a. at reglerne om tvangsmæssig anbringelse af børn uden for hjemmet efter organisationens opfattelse gav kommunen kompetence til at anbringe Deres klienters plejebarn hos plejefamilien uden samtykke fra den biologiske mor. Disse regler måtte ifølge organisationen også kunne anvendes i dette tilfælde hvor den biologiske mor – til skade for barnet – ønskede en bortadoption. Brevet til socialministeren blev sendt til Ankestyrelsen der på den baggrund besvarede henvendelsen. Deres klienter havde i øvrigt tidligere fremsat lignende synspunkter over for Århus Kommune. Kommunens svar af 6. december 2005 var stort set i overensstemmelse med Ankestyrelsens svar til Børns Vilkår af 20. april 2007 der bl.a. havde følgende indhold:

”Ankestyrelsen vurderer, at der ikke er grundlag for, at Ankestyrelsen tager sagen op til behandling efter servicelovens § 65.

Ankestyrelsen har herved lagt vægt på, at Ankestyrelsen ikke har kompetence til at gribe ind i en adoptionssag. Ankestyrelsen har desuden lagt vægt på, at en tvangsanbringelse af [barnet] ... – der aktuelt er anbragt uden for hjemmet med samtykke – ikke ændrer ved forældremyndighedsindehavers ret til at give samtykke til bortadoption. Spørgsmålet om betingelserne for bortadoption er opfyldt er Statsforvaltningens kompetence.

Ankestyrelsen foretager sig således ikke mere i sagen på det foreliggende grundlag.”

Den 20. april 2007 klagede Deres klienter hertil over Adoptionsnævnets afgørelser og myndighedernes sagsbehandling i sagen. De ønskede desuden en tilkendegivelse af at klagen havde opsættende virkning – altså at udførelsen af adoptionen blev sat i bero indtil jeg havde forholdt mig til deres klage. Jeg modtog samtidig og i tiden herefter en række henvendelser og bilag fra Børns Vilkår til støtte for Deres klienters klage hertil.

I et brev af 23. april 2007 bad jeg Adoptionsnævnet om at tage stilling til spørgsmålet om opsættende virkning. Jeg orienterede samtidig Deres klienter herom. Adoptions-

nævnet afslog den 25. april 2007 at tillægge klagen opsættende virkning. Nævnets afgørelse var begrundet med at sagen netop havde været genstand for en fornyet gennemgang med efterfølgende grundige overvejelser om hvad der måtte anses for at være bedst for barnet, ligesom det i den forbindelse havde været nævnets opfattelse at det var af afgørende betydning for barnet at sagen hurtigst muligt blev afsluttet.

Deres klienter bad den 26. april 2007 Adoptionsnævnet om at genoptage sagen idet de henviste til at de nu forstod at adoption var løsningen på den komplicerede sag. ...

...

Nævnet afviste den 7. maj 2007 at genoptage sagen med henvisning til at der ikke var nye væsentlige oplysninger i sagen der kunne føre til en ændret stillingtagen i sagen. Nævnet henviste til sine afgørelser om anonym bortadoption af barnet og til det tidligere forløb i sagen, herunder til Deres klienters vekslende tilkendegivelser af om de ønskede at adoptere barnet. Nævnet mente på den baggrund ikke at det var udtryk for nye oplysninger at Deres klienter nu gav udtryk for at de ønskede at adoptere barnet.

Nævnets afgørelse af 7. maj 2007 indeholdt desuden nævnets stillingtagen til Deres klienters klage den 9. marts 2007 over amtets sagsbehandling i sagen. Det fremgik af afgørelsen at Deres klienter ikke havde haft bemærkninger til Statsforvaltningen Midtjyllands udtalelse af 15. marts 2007. Nævnet henholdt sig i afgørelsen af 7. maj 2007 til statsforvaltningens udtalelse og fandt ikke grundlag for at kritisere amtets behandling af Deres klienters henvendelser.

Den 8. maj 2007 indgav Deres klienter en adoptionsansøgning til Statsforvaltningen Midtjylland. I ansøgningen bad de Adoptionsnævnet om at genoverveje sagen.

Adoptionsnævnet afviste ved afgørelse af 11. maj 2007 at genoptage sagen. Nævnet mente således ikke at det forhold at Deres klienter nu havde indgivet en formel adoptionsansøgning, kunne føre til en genoptagelse af sagen. Nævnet henviste i afgørelsen til begrundelsen for afgørelsen af 7. maj 2007 hvor nævnet også afslog at genoptage sagen. Nævnet påpegede i den forbindelse at baggrunden for afgørelsen af 7. maj 2007 også var plejefamiliens ønske om at adoptere plejebarnet.

Deres klienter anmodede den 21. maj 2007 atter om at nævnet satte udførelsen af adoptionen i bero indtil jeg havde haft mulighed for at tage stilling til sagen. Adoptionsnævnet fastholdt den 23. maj 2007 sit afslag herpå idet nævnet henviste til sin tidligere afgørelse herom af 25. april 2007.

Århus Kommune spurgte i et brev af 21. maj 2007 til nævnet om kommunen selvstændigt kunne sætte sagen i bero. Kommunen henviste til at byrådet ønskede at få mulighed for at se på sagen. Adoptionsnævnet svarede den 23. maj 2007 at kommunen ikke havde kompetence til at tilsidesætte nævnets vurdering i en konkret sag. Nævnet henvi-

ste til at det kun var nævnet der havde kompetence til at træffe afgørelse om hvorvidt adoption var til barnets bedste.

Deres klienter uddybede og præciserede sin klage til mig i en e-mail af 23. maj 2007, og jeg modtog samme dato Deres klienters bilag i sagen. I Deres brev hertil af 27. maj 2007 uddybede og supplerede De plejefamiliens klage yderligere.

Den 24. maj 2007 var familie- og forbrugerministeren kaldt i samråd om sagen i Folketingets Retsudvalg. Folketinget har telefonisk den 29. maj 2007 oplyst at samrådet var af orienterende art; det vil sige at der ved samrådet ikke blev taget stilling til sagen eller truffet beslutninger om sagen. Jeg har endvidere fra Folketinget modtaget ministerens talepapir til brug for samrådet.

Den 30. maj 2007 udsendte Adoptionsnævnet en pressemeddelelse om sagen. Heraf fremgik det at den familie der skulle have adopteret barnet, havde trukket sig tilbage. Familien havde som begrundelse herfor henvist til forløbet siden januar 2007 hvor den var blevet matchet med pigen. Adoptionsnævnet vurderede samtidig at det under de nuværende omstændigheder ikke var muligt at gennemføre en anonym adoption af pigen. Nævnet henviste til at offentligheden havde fået et så massivt kendskab til barnets forhold og udseende at anonymiteten ikke ville kunne bevares. Samtidig vurderede nævnet at det ville være umuligt at finde en familie der – henset til den uro der var skabt omkring pigen – ville adoptere hende.

Sagen blev ved nævnets samtidige afgørelse af 30. maj 2007 sendt til Statsforvaltningen Midtjylland idet nævnet bad statsforvaltningen om at behandle plejefamiliens adoptionsansøgning. Nævnet henledte i den forbindelse opmærksomheden på behovet for på ny at indhente den biologiske mors samtykke til bortadoption.

Ombudsmandens udtalelse

1. Omfanget af ombudsmandens undersøgelse af sagen

Jeg har ved min undersøgelse af sagen koncentreret mig om de forhold der er redegjort for under pkt. 3-8.

Der er nogle (få) klagepunkter eller anbringender som De, Deres klienter eller Børns Vilkår har gjort gældende under sagen, men som ikke udtrykkeligt er nævnt i det følgende. Disse klagepunkter og anbringender er indgået i min behandling af sagen. Jeg har dog anset disse klagepunkter mv. for at have en sådan sammenhæng med de forhold som jeg har taget stilling til under pkt. 3-8, at der ikke var grundlag for at tage selvstændig stilling til disse enkelte klagepunkter mv.

2. Udformning af ombudsmandens udtalelse om sagen

Den centrale del af denne sag drejer sig om myndighedernes behandling af adoptions-sagen der blev udløst af den biologiske mors ønske om at bortadoptere sit barn – Deres klienters plejebarn. Adoptionsnævnets afgørelser i denne adoptionssag har ikke været rettet mod Deres klienter, og Deres klienter har ikke været parter i selve adoptionssagen.

Nogle af de forhold jeg har undersøgt, herunder forhold som De og Deres klienter har gjort gældende, vedrører ikke direkte Deres klienter. Der er desuden mange fortrolige oplysninger i adoptionssagen, og disse oplysninger kan jeg af den grund ikke skrive om i udtalelsen.

Min stillingtagen til nogle af de forhold der er nævnt i det følgende, vil derfor være ret kortfattet. Uanset dette har jeg dog fundet det mest korrekt at min udtalelse i sagen giver Dem og Deres klienter mulighed for at få kendskab til alle de forhold jeg har undersøgt.

3. Adoptionsnævnets afgørelser i sagen

3.1. Adoptionsnævnets afgørelse om bortadoption

Adoptionsnævnet traf den 18. december 2006 afgørelse om bortadoption af Deres klienters plejebarn. Nævnets begrundelse for afgørelsen er uddybet i afgørelsen af 18. april 2007 hvor nævnet fastholdt afgørelsen fra december.

Afgørelsen er bl.a. truffet med henvisning til adoptionslovens § 2 hvorefter adoption kun må bevilges når adoptionen – efter foretagen undersøgelse – kan antages at være til gavn for den som ønskes adopteret.

Adoptionsnævnet vurderede ved mødet den 11. december 2006 at det ville være det bedste for barnet at blive bortadopteret. Den efterfølgende afgørelse af 18. december 2006 og særligt afgørelsen af 18. april 2007 (rettet mod Århus Kommune) indeholdt en udførlig redegørelse for Adoptionsnævnets undersøgelser i sagen og for de vurderinger og afvejninger der lå til grund for nævnets afgørelse i sagen.

Afgørelsen om bortadoption hviler i høj grad på fagkyndige vurderinger. Dette skal ses i sammenhæng med at otte af Adoptionsnævnets ti medlemmer repræsenterer forskellige former for fagkundskab. Fire medlemmer repræsenterer således lægelig fagkundskab (pædiatri, intern medicin, psykiatri og børne- og ungdomspsykiatri), et medlem er psykolog, et medlem er socialrådgiver, og to medlemmer er jurister. To af nævnets medlemmer er lægmedlemmer.

Ifølge reglerne for ombudsmandens virksomhed kan ombudsmanden kun i begrænset omfang tage stilling til afgørelser der helt eller delvis bygger på særlig fagkyndig viden. En kontrol af de lægefagkyndige og børnesagkyndige vurderingers rigtighed – som er

af afgørende betydning for denne sag – kræver en fagkundskab som ombudsmanden ikke har.

Adoptionsnævnet bygger også i vidt omfang sine afgørelser på vurderinger og afvejninger af andre hensyn og omstændigheder. Som ombudsmand har jeg normalt ikke særlige forudsætninger for at afveje disse forskellige hensyn og omstændigheder på en anden og bedre måde end Adoptionsnævnet der beskæftiger sig med adoptionsager i det daglige.

Efter min gennemgang af sagen har jeg på den baggrund ikke grundlag for at tilsidesætte de vurderinger som Adoptionsnævnet foretog i sagen, og som førte til nævnets afgørelse om bortadoption af barnet.

3.2. Adoptionsnævnets afslag på at genoptage sagen

Nævnet afslog med afgørelser af 7. og 11. maj 2007 at genoptage sagen – også selv om Deres klienter den 8. maj 2007 indgav en formel adoptionsansøgning.

Nævnet har ved afgørelserne bl.a. lagt vægt på at Deres klienter tidligere havde tilkendegivet at de ville adoptere barnet uden at dette havde resulteret i en indledning eller gennemførelse af et adoptionsforløb. Dette havde senest været tilfældet ved mødet den 10. april 2007 hvor repræsentanter for Adoptionsnævnet, Deres klienter og rådgivere for Deres klienter deltog. Nævnet vurderede på den baggrund at en formel ansøgning ikke kunne ses som et udtryk for væsentlig ændrede forhold.

Nævnets afgørelser om afslag på genoptagelse af sagen bygger i vidt omfang på afvejninger af en række forskellige hensyn og omstændigheder ved vurderingen af om der forelå væsentlige nye oplysninger i sagen der kunne føre til en genoptagelse af sagen. Som anført under pkt. 3.1. har jeg som ombudsmand normalt ikke særlige forudsætninger for at foretage en sådan afvejning på en anden og bedre måde end Adoptionsnævnet der beskæftiger sig med det pågældende sagsområde i det daglige.

3.2.1. Adoptionsnævnets afgørelseskompetence i genoptagelsessagen

Deres klienter har i deres klage af 23. maj 2007 stillet spørgsmålstegn ved om Adoptionsnævnet var samlet da det den 11. maj 2007 afslog at genoptage sagen. Deres klienter har i den forbindelse henvist til at de på det tidspunkt havde indgivet en formel ansøgning om adoption.

Af Adoptionsnævnets forretningsorden (bekendtgørelse nr. 1041 af 16. december 1999) fremgår bl.a. følgende:

”§ 7. Nævnet kan både udøve sin virksomhed i møder, hvortil alle medlemmer indkaldes (plenummøder), og uden for møder.

Stk. 2. Nævnet kan bemyndige et eller flere medlemmer til at træffe beslutning om visse nærmere angivne forhold.

Stk. 3. ...

§ 8. Nævnet er i anliggender, der behandles på plenummøder, beslutningsdygtigt, når mindst 5 medlemmer, herunder formanden, deltager.

Stk. 2. ...

...

§ 18. Nævnet træffer beslutning i klagesager ved mundtlig behandling på plenummøder, jf. dog stk. 2, og § 19.

Stk. 2. Når særlige forhold begrunder det, kan formanden bestemme, at en klagesag behandles uden for et møde. Et medlem kan dog kræve, at sagen behandles på et plenummøde.

§ 19. Formanden kan på egen hånd uden forelæggelse for nævnet træffe afgørelse om,

- 1) afvisning af en klage fra en person, som ikke er part i en sag,
- 2) afvisning af en klage, der efter sin beskaffenhed ikke kan behandles af nævnet,
- 3) afvisning af en anmodning om genoptagelse af en sag, hvis der ikke er nye og væsentlige oplysninger.

Stk. 2. Nævnets øvrige medlemmer orienteres efterfølgende om de afgørelser, der træffes efter stk. 1.”

Det fremgår af nævnets afgørelse af 23. maj 2007 (afslag på genoptagelse af sagen om opsættende virkning) at denne afgørelse var truffet af formanden alene efter bekendtgørelsens § 19, nr. 3. Dette fremgår ikke af Adoptionsnævnets øvrige afgørelser i sagen.

Efter min gennemgang af sagen har det rejste spørgsmål ikke givet mig grundlag for at foretage mig mere.

3.3. Sammenfattende vedrørende Adoptionsnævnets afgørelser

På baggrund af min gennemgang af sagen har jeg ikke grundlag for at antage at Adoptionsnævnet ikke har inddraget de forhold som nævnet er forpligtet til at inddrage ved sin vurdering af omstændighederne i denne type sager.

Som det fremgår af det ovenstående, er jeg som ombudsmand underlagt væsentlige begrænsninger med hensyn til at efterprøve de vurderinger og afvejninger der er foretaget af Adoptionsnævnet i sagen.

Jeg har derfor ikke grundlag for at foretage mig mere vedrørende selve resultatet af afgørelserne i sagen. Jeg har herefter koncentreret mig om forhold vedrørende sagsbehandlingen i sagen.

4. Vejledning af den biologiske mor

De har i Deres brev af 27. maj 2007 gjort gældende at den biologiske mor ikke fik tilstrækkelig vejledning om hvad en adoption, herunder en anonym adoption, indebar. Det samme spørgsmål har Børns Vilkår rejst, navnlig i en telefonisk henvendelse den 25. maj 2007. Ved denne telefonsamtale rejste Børns Vilkår også spørgsmålet om hvorvidt myndighederne løbende havde sikret sig at den biologiske mor fortsat var interesseret i og indforstået med bortadoptionen.

Jeg har ved min gennemgang af sagen foretaget en undersøgelse og en vurdering af disse forhold. Af de grunde som jeg har nævnt under pkt. 2, kan jeg ikke redegøre nærmere for denne undersøgelse eller for min vurdering af denne del af sagen. Resultatet af min undersøgelse og vurdering er at de anførte forhold ikke kan give mig grundlag for at foretage yderligere.

5. Vejledning af plejefamilien

Ved en telefonsamtale den 9. marts 2007 klagede Deres klienter til Adoptionsnævnet over amtets sagsbehandling. Deres klienter gjorde i den forbindelse gældende at amtet ikke havde villet tale med dem om det videre forløb i sagen efter at amtet i august 2006 havde givet dem meddelelse om at de alligevel havde mulighed for at adoptere barnet.

Jeg har desuden opfattet Deres klienters klage til mig af 23. maj 2007 således at de mener at myndighederne generelt har ydet en mangelfuld vejledning, og at dette har medført at Deres klienter har været usikre på hvilke konsekvenser deres valg ville have, herunder navnlig hvilke konsekvenser det ville have når Deres klienter tilkendegav deres betænkeligheder ved at indgive en adoptionsansøgning – både på de daværende aktuelle tidspunkter og for fremtiden.

Statsforvaltningen Midtjylland beklagede i sin udtalelse af 15. marts 2007 hvis plejefamilien havde opfattet amtet som afvisende, men statsforvaltningen tilkendegav samtidig at statsforvaltningen ikke havde grundlag for at fastslå at dette skulle have været tilfældet. Adoptionsnævnet har i sin afgørelse af 7. maj 2007 henholdt sig til statsforvaltningens udtalelse og har ikke fundet grundlag for at kritisere amtets behandling af Deres klienters henvendelser.

Efter min gennemgang af sagen mener jeg ikke jeg har grundlag for at kritisere myndighedernes vejledning af Deres klienter. Jeg har lagt vægt på de forhold der er anført i Statsforvaltningen Midtjyllands udtalelse af 15. marts 2007, herunder det forhold at amtets behandling af sagen i forhold til Deres klienter i det væsentlige drejede sig om hvorvidt Deres klienter kunne blive godkendt som adoptanter – hvis de indgav en adoptionsansøgning.

Jeg har endvidere lagt vægt på at Deres klienter blot henviste til deres tidligere brev til Århus Kommune da de den 4. december 2006 besvarede amtets breve af 6. og 30. november 2006 med forespørgsler vedrørende adoptionsansøgningen. Brevet til kommu-

nen der blev sendt den 2. november 2006, fremstod som en klar tilkendegivelse af at Deres klienter ikke ønskede at adoptere plejebarnet på daværende tidspunkt. Amtet og Adoptionsnævnet måtte herefter fortsætte behandlingen af sagen ud fra en forudsætning om at Deres klienter ikke, eller i hvert fald ikke på daværende tidspunkt, ville indgå i et adoptionsforløb.

Jeg har endelig lagt vægt på forløbet af det møde der blev afholdt den 10. april 2007 med deltagelse af repræsentanter for nævnet og Deres klienter med rådgivere. Mødet blev afholdt i forbindelse med Adoptionsnævnets fornyede behandling af sagen efter at Deres klienter via e-mail af 21. marts 2007 til nævnet tilkendegav at de ønskede at adoptere deres plejebarn. Af mødereferatet fremgår det at nævnet vejledte Deres klienter om godkendelsesforløbet mv., ligesom nævnet omtalte mulighederne for at dispensere fra godkendelseskravene og nævnets tidligere overvejelser herom. Det blev ved mødet klart tilkendegivet at Deres klienter ikke ønskede at adoptere barnet på daværende tidspunkt, ligesom det fremstod som usikkert om de senere ville gennemføre et adoptionsforløb. Mødereferatet er læst og tiltrådt på mødedatoen af Deres klienter.

Jeg foretager mig herefter ikke yderligere vedrørende dette punkt.

6. Inhabilitet

De har i Deres brev af 27. maj 2007 gjort gældende at ét af Adoptionsnævnets medlemmer var inhabil i forhold til behandlingen af sagen. Det drejer sig om (...) der, samtidig med at hun var nævnsmedlem (i sin egenskab af socialrådgiver), var direktør for Børne- og Kulturafdelingen i Grenå Kommune.

Grenå Kommune var den kommune der oprindeligt anbragte barnet i pleje, og det er derfor Grenå Kommune der betaler plejevederlag mv. for anbringelsen – også selv om pligten til at handle i forhold til plejeanbringelsen senere er overgået til Århus Kommune. De mener derfor at [nævnsmedlemmet] ikke skulle have medvirket ved Adoptionsnævnets afgørelser i sagen fordi spørgsmålet om bortadoption havde økonomisk betydning for Grenå Kommune.

Adoptionsnævnet oplyste telefonisk den 23. marts 2007 over for én af mine medarbejdere at nævnet på et tidligt tidspunkt i sagsforløbet havde taget stilling til spørgsmålet om det pågældende nævnsmedlems habilitet. Ved min gennemgang af sagen fandt jeg dog ikke oplysninger om nævnets stillingtagen, og min medarbejder kontaktede derfor atter nævnet for at få yderligere oplysninger om nævnets drøftelser vedrørende dette spørgsmål.

Nævnet bekræftede ved en telefonsamtale den 7. juni 2007 at der ikke var gjort notat om spørgsmålet om inhabilitet, men at der tidligt i forløbet havde været drøftelser om dette spørgsmål på baggrund af at nævnsmedlemmet selv havde gjort opmærksom på sin relation til Grenå Kommune.

Nævnet oplyste ved telefonsamtalen at nævnet overordnet set ikke mente at nævnsmedlemmets stilling i Grenå Kommune kunne føre til at nævnsmedlemmet var inhabil ved Adoptionsnævnets behandling af sagen. Hertil kom at nævnsmedlemmet havde fremlagt konkrete oplysninger der efter nævnets opfattelse bevirkede at det stod helt klart at nævnsmedlemmet ikke var inhabil i forhold til sagen. Hendes stilling som direktør havde således bevirket at hun havde det overordnede ansvar for området, men at hun ikke havde det direkte eller budgetmæssige ansvar for de enkelte dele af forvaltningen, herunder for anbringelse af børn i familiepleje. Dette ansvar lå hos den pågældende afdelingschef før det ved en omstrukturering i maj 2005 kom til at ligge hos kommunaldirektøren (nævnsmedlemmet var ikke kommunaldirektør). Endelig havde nævnsmedlemmet aldrig deltaget i kommunens behandling af sagen om anbringelse af plejebarnet.

Forvaltningslovens § 3 indeholder følgende bestemmelse om inhabilitet:

”§ 3. Den, der virker inden for den offentlige forvaltning, er inhabil i forhold til en bestemt sag, hvis

1) vedkommende selv har en særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald eller er eller tidligere i samme sag har været repræsentant for nogen, der har en sådan interesse,

2) vedkommendes ægtefælle, beslægtede eller besvogrede i op- eller nedstigende linie eller i sidelinien så nær som søskendebørn eller andre nærstående har en særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald eller er repræsentant for nogen, der har en sådan interesse,

3) vedkommende deltager i ledelsen af eller i øvrigt har en nær tilknytning til et selskab, en forening eller en anden privat juridisk person, der har en særlig interesse i sagens udfald,

4) sagen vedrører klage over eller udøvelse af kontrol- eller tilsynsvirksomhed over for en anden offentlig myndighed, og vedkommende tidligere hos denne myndighed har medvirket ved den afgørelse eller ved gennemførelsen af de foranstaltninger, sagen angår, eller

5) der i øvrigt foreligger omstændigheder, som er egnede til at vække tvivl om vedkommendes upartiskhed.

Stk. 2. Inhabilitet foreligger dog ikke, hvis der som følge af interessens karakter eller styrke, sagens karakter eller den pågældendes funktioner i forbindelse med sagsbehandlingen ikke kan antages at være fare for, at afgørelsen i sagen vil kunne blive påvirket af uvedkommende hensyn.

Stk. 3. Den, der er inhabil i forhold til en sag, må ikke træffe afgørelse, deltage i afgørelsen eller i øvrigt medvirke ved behandlingen af den pågældende sag.”

Det fremgår af bestemmelsen at en person der virker i den offentlige forvaltning, er inhabil i forhold til behandlingen af en konkret sag hvis der er omstændigheder i sagen der bevirker at der kan være tvivl om vedkommendes upartiskhed.

De har gjort gældende at nævnsmedlemmet var inhabil fordi spørgsmålet om bortadop-

tion havde økonomisk betydning for Grenå Kommune.

Det fremgår af praksis og den juridiske litteratur at i sager om inhabilitet i forbindelse med en offentlig myndigheds økonomiske interesser i en sag som behandles af en anden myndighed, lægges der vægt på interessernes karakter, herunder navnlig på om de interesser der varetages af den pågældende, er uvedkommende. Der lægges endvidere vægt på baggrunden for at den pågældende er udpeget til at deltage i et (andet) offentligt råd eller nævn mv. Jeg henviser til kommentaren til habilitetsreglen i kommunestyrelseslovens § 14 i Hans B. Thomsen, Pernille Christensen og Christian Schønau, Lov om kommunernes styrelse med kommentarer (2004), s. 62 ff – navnlig s. 74 (med omtale af Indenrigsministeriets skrivelse af 16. juni 1987 og Justitsministeriets skrivelse af 31. august 1987).

Jeg er enig med nævnet i at det var tvivlsomt om nævnsmedlemmet overhovedet kunne anses for at være inhabil i kraft af sin dobbelte rolle som nævnsmedlem og ansat i Grenå Kommune – også selv om hun i kommunen var direktør for det pågældende sagsom-råde. Jeg har lagt vægt på at nævnsmedlemmet ikke havde en økonomisk interesse af privat, henholdsvis privatretlig, karakter i sagen. Jeg har desuden lagt vægt på at nævnsmedlemmet var udpeget som nævnsmedlem på grund af sin fag- og sagkundskab som socialrådgiver, og at den interesse hun varetog ved nævnets behandling af sagen, dermed som udgangspunkt var saglig og ikke uvedkommende.

Under hensyn til nævnsmedlemmets oplysninger om de konkrete forhold i Grenå Kommune som Adoptionsnævnet har gengivet, er det efter min opfattelse utvivlsomt at nævnsmedlemmet ikke var inhabil ved nævnets behandling af sagen.

En drøftelse af denne karakter vedrørende et nævnsmedlems eventuelle inhabilitet i relation til en konkret sag vil normalt være omtalt i akterne i den pågældende sag. Selv om dette ikke var tilfældet i denne sag, kan forholdet ikke give mig anledning til at foretage mig mere. Jeg har herved lagt vægt på at jeg er enig med Adoptionsnævnet i at nævnsmedlemmet ikke var inhabil i forhold til nævnets behandling af sagen. Hertil kommer at nævnsmedlemmet selv gjorde opmærksom på forholdet, og at dette efter det oplyste skete på et tidligt tidspunkt i sagsforløbet.

7. Adoptionsnævnets undersøgelse af sagen

7.1. Psykologundersøgelsen

Adoptionsnævnet traf i juni 2006 afgørelse om at nævnet ikke ville medvirke til en anonym adoption. Herefter traf nævnet i december 2006 afgørelse om at der skulle ske anonym bortadoption af barnet. Begge afgørelser blev i det væsentlige truffet på baggrund af og med henvisning til det samme oplysningsgrundlag, herunder navnlig den samme psykologundersøgelse, nemlig rapporten af 19. maj 2006.

Jeg har på den baggrund overvejet om denne omstændighed kan give mig grundlag for

at foretage mig mere.

Ved min vurdering af dette spørgsmål er jeg i høj grad begrænset af at Adoptionsnævnet – i modsætning til ombudsmanden – er i besiddelse af den fag- og sagkyndige viden der er nødvendig for at vurdere om omfanget af fagkyndige udtalelser er tilstrækkeligt til at danne grundlag for en afgørelse. Der skal derfor være helt faste og konkrete holdpunkter for at oplysningsgrundlaget på dette punkt er mangelfuldt for at ombudsmanden kan fastslå at der burde have været indhentet yderligere fagkyndige udtalelser i sagen.

I sin afgørelse af 18. april 2007 har Adoptionsnævnet nærmere redegjort for hvilke dele af psykologundersøgelsen der er lagt vægt på ved afgørelserne i sagen. Af de grunde jeg har nævnt under pkt. 2, kan jeg ikke gengive nævnets argumentation på dette punkt.

Jeg har ved min vurdering af dette spørgsmål også lagt vægt på at nævnets afgørelser blev truffet ud fra afgørende forskellige forudsætninger. Afgørelsen i juni 2006 blev truffet ud fra den forudsætning at Deres klienter ønskede at adoptere barnet, og Adoptionsnævnet tog derfor stilling til om det i denne situation ville medvirke til en anonym adoption som den biologiske mor havde ønsket. Afgørelsen i december 2006 blev derimod truffet på baggrund af at Deres klienter havde tilkendegivet at de ikke ønskede at adoptere barnet. Adoptionsnævnet tog derfor ved afgørelsen stilling til om en adoption – der nu måtte blive en anonym bortadoption – ville være det bedste for barnet.

Efter min gennemgang af sagen mener jeg herefter ikke jeg har grundlag for at kritisere nævnets vurdering af at psykologundersøgelsen (sammen med de øvrige oplysninger i sagen) kunne danne grundlag for begge afgørelser, og at der derfor ikke var grundlag for at indhente yderligere fagkyndige udtalelser.

7.2. Samtale med barnet

Adoptionsnævnet har ikke haft en samtale med barnet med henblik på at afklare dets holdning til adoptionen.

Adoptionslovens § 6, stk. 3, har følgende indhold:

”§ 6. ...

...

Stk. 3. Er barnet under 12 år, skal der foreligge oplysning om dets holdning til den påtænkte adoption i det omfang, barnets modenhed og sagens omstændigheder tilsiger det. Ved afgørelsen skal der i videst muligt omfang tages hensyn til barnets holdning til den påtænkte adoption.”

Bestemmelsen er indført i forbindelse med Danmarks ratifikation af Haager-

konventionen af 29. maj 1993 om beskyttelse af børn og om samarbejde med hensyn til internationale adoptioner. Bestemmelsen blev vedtaget af Folketinget på baggrund af et forslag til en lov om ændring af adoptionsloven, indfødsretsloven og navneloven (lovforslag nr. 73 af 14. november 1996). Lovforslaget blev fremsat med en række bemærkninger hvori bl.a. baggrunden for lovforslaget er nærmere beskrevet. Bemærkningerne er opdelt i almindelige bemærkninger og i bemærkninger til de enkelte lovbestemmelser.

I de almindelige bemærkninger til lovforslaget er Haagerkonventionen og de foreslåede lovændringer bl.a. set i forhold til FN's konvention om børns rettigheder (lovforslagets pkt. 2.3). Det er i den forbindelse bl.a. anført:

”[FN-Komiteen vedrørende barnets rettigheder; min tilføjelse] ... gav imidlertid udtryk for bekymring over, at bl.a. konventionens artikel 12 om børns mulighed for at blive hørt ikke tilstrækkeligt blev afspejlet i dansk lovgivning og planlægning. Lovforslagets bestemmelser om inddragelse af børn i beslutninger, der vedrører dem, må ses på denne baggrund.”

Lovforslaget indeholder desuden bemærkninger til de enkelte bestemmelser i lovforslaget. I bemærkningerne til den bestemmelse der blev vedtaget som adoptionslovens § 6, stk. 3, er bl.a. følgende anført (lovforslagets § 1, nr. 2):

”Bestemmelsen forudsætter, at oplysningerne om barnets holdning tilvejebringes på en måde, der er afpasset barnets alder, modenhed og sagens omstændigheder. Da det drejer sig om børn under 12 år, er det vigtigt, at barnet ikke sættes i en situation, som det ikke kan overskue, og som det ikke har forudsætninger for at kunne tage stilling til. Der er således selvsagt ikke tale om en ubetinget høringsregel.

Bestemmelsen svarer til bistandslovens § 124 a. Der er dog sket den tilføjelse, at der ved afgørelsen i videst muligt omfang skal tages hensyn til barnets holdning til den påtænkte adoption. ... ”

Det er i bemærkningerne til lovforslaget understreget at der ikke er tale om en ubetinget høringsregel, men at spørgsmålet om en eventuel høring afhænger af forhold vedrørende barnet og sagens konkrete omstændigheder.

Ved samrådet i Folketingets Retsudvalg den 24. maj 2007 fremlagde familie- og forbrugerministeren en redegørelse om sagen fra Adoptionsnævnet. I redegørelsen af 22. maj 2007 har nævnet anført at det ved gennemførelsen af psykologundersøgelsen har sikret sig at barnets perspektiv er blevet belyst, og at barnets forhold til adoptionen er afdækket. Nævnet har i den forbindelse redegjort for indholdet af ovennævnte bestemmelse og anført at barnet efter nævnets vurdering ikke havde en sådan modenhed at det ville kunne forholde sig til et så komplekst spørgsmål som (anonym) adoption.

Adoptionsnævnets vurdering af dette forhold er baseret dels på særlig fagkundskab,

dels på afvejsninger af en række forskellige hensyn og omstændigheder i sagen. Som før nævnt, kan ombudsmanden kun i begrænset omfang tage stilling til en beslutning der helt eller delvis bygger på særlig fagkyndig viden. Som ombudsmand har jeg normalt heller ikke særlige forudsætninger for at foretage en afvejning som den Adoptionsnævnet har foretaget i denne sag, på en anden og bedre måde end nævnet der beskæftiger sig med adoptionssager i det daglige. Jeg har under pkt. 3.1. ovenfor redegjort nærmere for mine begrænsninger i forhold til afgørelser der er baseret på særlig fag- eller sagkundskab. Det samme gør sig gældende for en myndigheds beslutninger i forbindelse med behandlingen af en sag.

Efter min gennemgang af sagen mener jeg ikke jeg har grundlag for at tilsidesætte nævnets skøn vedrørende dette forhold. Jeg foretager mig derfor ikke yderligere vedrørende dette forhold.

7.3. Oplysninger fra barnets institution mv. – sammenfattende om Adoptionsnævnets undersøgelse af sagen

I forbindelse med psykologundersøgelsen der blev afsluttet den 19. maj 2006, blev der foretaget en grundig undersøgelse af barnets forhold. Psykolograpporten gengiver således oplysninger der er indhentet ved observationer og ved samtaler med henholdsvis plejefamilien og barnets daginstitution.

Nævnet indsamlede i foråret 2007 nye oplysninger i sagen, herunder fra barnets institution, før nævnet ved mødet den 16. april 2007 fastholdt sin afgørelse om bortadoption.

Efter min gennemgang af sagen er det min opfattelse at Adoptionsnævnets afgørelser om bortadoption af barnet hvilede på en fyldestgørende og grundig undersøgelse af sagens forhold. Jeg har derfor ikke grundlag for at foretage yderligere undersøgelser heraf.

8. Kommunens rolle i sagen

8.1. Spørgsmålet om eventuel tvangsanbringelse af barnet

Plejefamilien og Børns Vilkår har under sagens forløb krævet at kommunen eller Ankestyrelsen skulle gribe ind ved at tvangsanbringe barnet hos plejefamilien.

Århus Kommune og Ankestyrelsen har udtalt sig om dette spørgsmål i deres breve af henholdsvis 6. december 2005 og 20. april 2007. Kommunen og Ankestyrelsen har heri anført at de sociale myndigheder ikke kunne anvende servicelovens regler om tvangsanbringelse til at gribe ind i adoptionssagen. Myndighederne har henvist til at en tvangsanbringelse af barnet ikke ville ændre ved at indehaveren af forældremyndigheden – den biologiske mor – havde ret til at give samtykke til en bortadoption.

Jeg er enig i det Århus Kommune og Ankestyrelsen har anført i brevene af henholdsvis

6. december 2005 og 20. april 2007. Jeg har derfor ikke grundlag for at foretage yderligere undersøgelser af dette forhold.

8.2. Kommunens tiltag i forbindelse med forsøget på at gennemføre adoptionen
Århus Kommune sendte en række breve til plejefamilien vedrørende udslusningen af barnet fra plejefamilien til adoptanterne. Dette foregik først i perioden januar-marts 2007 hvorefter sagen blev sat i bero, og derefter i maj 2007 efter Adoptionsnævnets fornyede behandling af sagen.

Deres klienter har i sagen klaget over kommunens håndtering af sagen, herunder over at kommunens udslusningsplaner var ”umenneskelige”.

Efter min gennemgang af sagen mener jeg ikke jeg har grundlag for at kritisere kommunens udslusningsplaner og øvrige tiltag i forbindelse med forsøget på at gennemføre adoptionen. Planerne for udslusningen blev udarbejdet under hensyn til Adoptionsnævnets afgørelser, herunder de af nævnet anførte forudsætninger der til dels indeholdt direkte instruktioner for kommunens udførelse af afgørelsen. Jeg har også lagt vægt på at Deres klienter i vidt omfang udeblev fra aftalte møder med kommunen, og at kommunen af den grund ikke kunne komme videre i det forudsatte forløb.

8.3. Kommunens mulighed for at sætte gennemførelsen af adoptionen i bero

Adoptionsnævnet afviste den 23. maj 2007 at kommunen selvstændigt kunne sætte sagen i bero; det vil sige stoppe gennemførelsen af adoptionen. Nævnet henviste til at det kun var nævnet der havde kompetence til at træffe afgørelse om hvorvidt adoptionen var til barnets bedste, og at kommunen ikke havde kompetence til at tilsidesætte nævnets vurdering i en konkret sag.

Jeg er enig med nævnet i at kommunen ikke selvstændigt kunne sætte udførelsen af sagen i bero. Jeg har herved lagt vægt på det nævnet har anført i brevet af 23. maj 2007, ligesom det i den forbindelse er af betydning at nævnet er sammensat ud fra hensyn til at nævnet har en særlig saglig og faglig ekspertise til at træffe afgørelse i sådanne sager. Kommunen skulle alene stå for udførelsen af afgørelsen, dvs. sørge for at barnet kom fra plejefamilien til adoptivforældrene.

9. Sammenfattende

På baggrund af min gennemgang af sagen er det min samlede opfattelse at jeg ikke har grundlag for at kritisere Adoptionsnævnets afgørelser af 18. december 2006 og 18. april 2007 om bortadoption. Det er desuden min opfattelse at jeg ikke har grundlag for at kritisere Adoptionsnævnets, Århus Amts (nu Statsforvaltningen Midtjyllands) og Århus Kommunes behandling af sagen.

Jeg har vedlagt en gengivelse af den pressemeddelelse med bilag som vil blive lagt ud på ombudsmandens hjemmeside den 4. juli 2007 kl. 9.

Det fremgik af følgebrevet til de afleverede bilag at de er afleveret efter aftale med Børns Vilkår. Bilagene vedrører dog Deres klienter og er afleveret som bilag til plejefamiliens klage, og de er derfor vedlagt dette brev.

I overensstemmelse med principperne i persondataloven (lov nr. 429 af 31. maj 2000) har jeg underrettet nævnsmedlemmet om Deres klage over at hun var inhabil ved nævnets behandling af sagen, og om resultatet af min behandling af dette klagepunkt.

Jeg har i lighed med tidligere underrettet Børns Vilkår med en kopi af dette brev.

Adoptionsnævnet, Statsforvaltningen Midtjylland og Århus Kommune har tillige modtaget en kopi af dette brev.

Endelig har Ankestyrelsen modtaget en kopi af pressemeddelelsen med bilag.

Med venlig hilsen

Hans Gammeltoft-Hansen

...